

Geen extra lokaal voor De Borgwal

door Job van der Meer

BEMMEL – Basisschool De Borgwal in Bemmel krijgt geen toestemming om uit te breiden met een permanent achtste lokaal. De school diende daartoe een speedverzoek in bij de gemeente.

De gemeente Lingewaard vindt dat de school in lege lokalen van andere Bemmelse basisscholen Pius X, Mikado of Donatushof terecht kan. Van spoed is daarom geen sprake, zegt ze. De Borgwal zelf wil echter graag op één locatie blijven, aan Het Hoog. Praktisch voor ouders, maar vooral ook omdat bij het daltononderwijs dat de school geeft groeps-overstijgend wordt gewerkt, zegt basisschooldirecteur Jos Boonman. Een groep op een andere locatie, bij een andere basisschool maakt dat moeilijk. De Borgwal diende vorig jaar ook al een speedverzoek in voor een achtste lokaal. Dit omdat het aantal leerlingen de afgelopen jaren flink is gegroeid naar 205 en nog steeds groeiende is. Dat verzoek werd ook afgewezen door de gemeente. De Borgwal heeft vervolgens een speellokaal ingericht als achtste lokaal. „Met het nadeel dat we dat speellokaal niet meer altijd als speellokaal kunnen inzetten”, zegt Boonman. Vandaar dat

dit jaar opnieuw een verzoek is ingediend. Het nieuws dat ook het recente verzoek is afgewezen is nog vers en dus nog niet aan ouders gemeld of intern besproken. Wat De Borgwal nu gaat doen is daarom nog niet duidelijk. „We gaan nu eerst bespreken welke keuze we gaan maken, hoe we hier nu mee omgaan”, zegt een teleurgestelde Boonman. „We kunnen het speellokaal blijven gebruiken als achtste lokaal, maar dan moeten we eerst bespreken hoe dat tot nu toe is bevallen.” Gebruikmaken van de lokalen van andere basisscholen in de omgeving is wel een te bespreken optie, zegt hij. Dat door het mislukken van de fusie met basisschool Mikado twee jaar geleden uitwijken naar een andere school gevoelig ligt, omdat de medezeggenschapsraad van De Borgwal daar toen tegen was, gelooft Boonman niet. „Wat mij betreft in ieder geval niet. Wij bekijken het vanuit ons eigen onderwijs. Hoe kunnen we dat zo optimaal mogelijk geven?”

▶ Door een groeiend leerlingaantal is een achtste lokaal nodig. Een verzoek is voor de tweede maal afgewezen

‘Te weinig korting na stoppen huishoudhulp’

ELST – De PvdA in Overbetuwe vindt de compensatie die inwoners krijgen als hun recht op huishoudelijke hulp stopt te weinig. De partij heeft hierover vragen gesteld aan het college van burgemeester en wethouders. De gemeente wil inwoners voor twee jaar een voucher geven als hun hulp bij het huishouden stopt. Ook andere inwoners kunnen gebruikmaken van de voucher als ze de hulp nodig hebben. Met die bon kunnen ze korting van 12,50 euro per uur krij-

gen als ze de hulp op een andere manier willen regelen. Er is een maximum voor zes uur in de maand. Gemiddeld kost de huishoudelijke hulp ruim 20 euro per uur. Dat zou betekenen dat inwoners de komende twee jaar, met gebruikmaking van de voucher, meer dan 7,50 euro zelf moeten betalen. De PvdA vindt dit te veel. „Wat gebeurt er voor de mensen die dat geld niet kunnen betalen?”, stelt raadslid Elbert Elbers. „Daar maak ik me zorgen over.”

WEDEROPBOUW

‘We hadden één doel: de boel opknappen’

Wat troffen Betuwnaren aan toen ze in de lente van 1945 terugkeerden naar hun huizen? Deel 1: de ravage.

door Lisette Wouters

BEMMEL / ELST – Hij was pas 10 jaar, maar Daan Viergever uit Zetten herinnert zich de dag dat hij terugkeerde naar zijn dorp nog precies. „Alles was verwoest. Op een vrachtwagen reden we met een aantal gezinnen op 1 juni van Tilburg naar de Betuwe. De huizen die we zagen op de tocht van Elst naar Zetten waren stuk voor stuk uitgebrand, in puin geschoten of opgeblazen. Nergens zat meer een ruit in. In de hoofdstraat stond zelfs geen huis meer overeind, er lagen alleen nog maar bergen stenen. Door inslaande granaten zat de weg vol grote gaten en waren de bomen in de boomgaarden ontworteld. Tegelijkertijd was het een prachtige zonnige dag en zag ik de eerste knalrode kersen aan de boom hangen.”

■ Daan Viergever, 1935

In het Oorlogs-*gedenboek van de Betuwe* uit 1946 staat een tabel met statistieken van schade en vernielingen in de Betuwe. Onder categorie D – onbeschadigd – staat bij bijna alle dorpen een streepje. Geen enkel huis was hier onbeschadigd. „We kwamen terug in een volledig kapot gemaakte uitgeleefde omgeving”, vertelt Evert Stunnenberg uit Elden (dat toen bij de ge-

▶ Toen Kate van de Pol in Angeren kort na de bevrijding terugkeerde, trof ze thuis 22 divans aan

meente Elst hoorde). „Overall woekerde hoog gras en waar voor de evacuatie een korenland lag, stond het onkruid nu een meter hoog. Toen we de Rijksweg opdraiden zagen we dat er een lint over de weg was gespannen waarop stond: MINES-MIJNEN. Die linten hingen overal, het hele dorp lag vol met mijnen. Er stonden kapotte tanks langs de weg, in boomgaarden lagen honderden projectielen en we troffen zelfs een schip aan in een weiland. De kadavers van de koeien die waren getroffen door granaatscherven lagen nog in het land, dat gaf een vreselijke stank.”

Terugkeren kon die lente niet zomaar, er was toestemming van de overheid voor nodig. „Om de brug over te komen, moesten we het zogeheten Betuwe Boekje laten zien”, vertelt Jan Wessel Jansen uit Elst. „Waarom dat was weet ik niet precies, het was nog te gevaarlijk denk ik.” Vaders en ooms vertrokken vaak als eerste richting huis, om de schade op te nemen en het eerste opruimen- en herstelwerk te doen. „Wij kwamen een maand na mijn vader thuis, rond 20 juni”, vertelt Stunnenberg. „Het huis dat we negen maanden eerder hadden verlaten was compleet verwoest. Er lag geen pan meer op het dak, overal zaten scherfgaten, alle ruiten waren eruit en er hing geen gordijn meer voor het raam. In en om het huis troffen we een hoop stinkende rommel aan, de Duitsers hadden de dijken doorgestoken dus alles had onder water gestaan.

■ Evert Stunnenberg, 1935

Duitsers, er lag niet eens meer vloerbedekking. We hoorden van een buurjongen dat de Duitsers al de dag na ons vertrek in ons huis zaten, ze gooiden volle weckflessen uit het raam. Pure vernielings-

drang. Maar het huis stond er tenminste nog.” Ook in de andere dorpen waren veel spullen weg. „Er stond geen stoel meer in huis en alle binnen-deuren waren verdwenen”, vertelt Geert Klomp uit Bemmel. „Zelfs de trap was weg, dus we konden niet meer naar de zolder. Er was nog één pot kersen, die hebben we gegeten op mijn verjaardag, de dag na terugkomst.” Wat er vaak wel in huis stond, waren spullen van anderen. „Er stonden 22 divans in ons huis”, vertelt Kate van de Pol uit Angeren. „Onze piano was weg, maar er stond wel een andere piano. In de loop der maanden kwamen langzaam verdwaalde spullen bij hun eigen-

naar terecht.” Jan Wessel Jansen vertelt daarover: „Mijn vader kende de Commissaris van West Indië, en vroeg hem om bij de koningin aan te geven dat er zoveel was geroofd

■ Geert Klomp, 1929

door de geallieerden in de Betuwe. Haar antwoord was: ‘We zijn bevrijd en verder praten we nergens over.’”

De eerste dag na terugkomst stond in het teken van opruimen, net als de weken en maanden erna.” We zijn gaan opruimen, iedere dag van ‘s ochtends vroeg tot ‘s avonds laat”, vertelt Kate van de Pol, toen 18. „Op zondag hadden we ‘vrij’, dan gingen we met paard en wagen de omgeving in om te kijken hoe alles erbij lag. Het duurde tot augustus voordat we de boel een beetje op orde hadden. Dat kwam ook omdat we niet de middelen hadden om op te ruimen en schoon te maken; er was niets. Op gegeven moment werden er wel speciale verkooppunten ingericht, waar je spullen kon kopen, ook

■ Kate van de Pol, 1926

om het huis schoon te maken.” Materialen om te bouwen en herstellen waren er ook niet veel, dus er werd veel geïmproviseerd, weet Jan Wessel Jansen. „Toen de dorps-timmerman bij ons een luik kwam repareren, gebruikte hij de onderdelen van een huis dat helemaal verwoest was. Ons rieten dak moest worden vervangen, maar omdat er geen riet was gebruikten we roggestro. Om de ramen te herstellen werd glas uit kassen gehaald, dat gaf een vertekend beeld als je naar buiten keek.” In die lente werd vooral noodherstel toegepast, meestal uitgevoerd door plaatselijke aannemers. Maar er kwam ook steeds meer concurrentie, aannemers uit delen van het land die minder beschadigd waren, weet Daan Viergever. „In ons geval waren dat mannen uit Sneek. Pas na een jaar of twee kwam de tijd voor definitief herstel, die kosten werden vergoed door de overheid.” Soms was de schade zo groot dat een huis onbewoonbaar was. Veel mensen woonden dan ook bij

dorpsgenoten in. Daan Viergever: „50 procent van de mensen woonde in bij 45 procent van de mensen. Iedere vierkante meter van het huis werd gebruikt. Ook bij ons woonde een vrouw in, tot haar woning voldoende hersteld was in 1950. Via een schuifdeur in de kamer was ons huis in tweeën gedeeld.” Niet iedereen had de luxe van een huis, ook garages en tuinhuisjes werden in gebruik genomen. „Al was het maar een kippenstuur met een dak er op. In de zomer van 1945 sliepen de mensen overal”, herinnert Geert Klomp zich.

Over ellende praten gebeurde niet veel, weet Evert Stunnenberg. „Alles moest opgeknapt worden, dat was het enige dat telde. We hadden maar één doel: herstellen. Af en toe werd er wel een woord over de oorlog gewisseld, maar het was zeker niet het gesprek van de dag. Iedereen was aan het werk van ‘s ochtends vroeg tot ‘s avonds laat. We moesten door met ons leven.”

▶ Dit is aflevering 1 van een serie over de tijd net na de bevrijding.

■ Wederopbouw in de Vierakkerstraat in Huissen in 1945. foto Exoduscomité / Historische Kring Huissen

COLOFON

Krant niet ontvangen? Onze excuses. Meld het via dg.nl/service. Vragen? Bel: 088 01 39950.

Hoofredacteur: Ad van Heiningen
Chef nieuws: Michiel Willems

Editie Betuwe

Mercatorweg 28,
Postbus 9500,
6800 KX Arnhem

Telefoon: 0481-371510

Email: redactie.betuwe@gelderlander.nl
en sport.betuwe@gelderlander.nl

Internet: dg.nl

Redactie: Karin Mulder (teamleider, 0481-371510), Joris van Egmond, Bernardo van Hal, Job van der Meer, Rob van der Velden

Redactie sport:

Pouw Jongbloed (teamleider, 026-3579762), Gerard Borgman, Marco Houterman, Pim Roelofs

Media-advies en verkoop

Tel: 088-0139991

Email: advertieren.gelderland@wegenermedia.nl

Lingewaard Zelf wil dat inwoners nadenken over opvang asielzoekers

BEMMEL – Lingewaard Zelf roept burgers op om plannen te ontwikkelen voor de opvang van asielzoekers. De gemeente Lingewaard moet er dit jaar nog 56 huisvesten.

Lingewaard Zelf wil dit niet overlaten aan het college van burgemeester en wethouders, maar het initiatief bij de inwoners zelf leggen. Passend in de doelstelling van de in 2013 opgerichte initiatiefgroep. Die zet zich in voor de ontwikkeling van zelfdragende samenlevingsvormen, met minder bemoeienis van de overheid. Stefan Franken van Lingewaard Zelf: „In dit soort zaken zijn de

ogen direct gericht op het college, oftewel op anderen. Maar wij zien een taak voor de burgers deze mensen, die veiligheid zoeken voor hun kinderen en zichzelf, op te vangen en te accepteren. Want het gaat hier niet over vluchtelingen of asielzoekers, het gaat hier om mensen zoals wij, die veiligheid zoeken voor hun kinderen en zichzelf. Mensen die ons ook wat nieuwe inzichten kunnen bieden.” Lingewaard Zelf roept daarom burgers op ideeën aan te reiken voor een duurzame oplossingsrichting. Franken: „In de eerste plaats een geschikte locatie, maar

het liefst een concept waarin deze mensen ook echt een plaats krijgen in onze samenleving, waar ze zich opgenomen en geaccepteerd voelen.” De kosten zegt Stefan Franken in eerste instantie buiten beschouwing te willen laten. Hij roept inwoners op zich aan te melden voor een gezamenlijk tafelgesprek, voor het opperen van ideeën. Wie zich aangesproken voelt kan een e-mail sturen naar info@zelf-lingewaard.nl. Op basis van de reacties loopt Lingewaard Zelf zo snel mogelijk een bijeenkomst te regelen.

Weinig groei op oostelijke A15

vervolg van pagina 29

Oostelijker op de A15 Bescheiden groeicijfers. Tussen Andelst en Knooppunt Valburg werd vorig jaar 2,2 procent meer verkeer dan in 2013 genoteerd. Tussen Knooppunt Valburg en Elst bedroeg de stijging slechts 0,7 procent; tussen Elst en Knooppunt Ressen 1,7 procent. In absolute aantallen rijden op een gemiddelde werkdag 55.700 voertuigen – beide rijkrichtingen tezamen – tussen Dodewaard en Ochten, 55.600 tussen Andelst en Dodewaard, 59.500 tussen Andelst en Knooppunt Valburg en 47.500 tussen Elst en Knooppunt Ressen.

Lingewaard betaalt extra kleedkamers niet

GENDT – Lingewaard wil niet meebetalen aan twee nieuwe kleedkamers voor de Gendtse voetbalvereniging De Bataven. Die wilde twee half-open kleedlokalen van zwemvereniging Thetis verbouwen tot dichte, volwaardige kleedkamers met douches en verwarming voor gezamenlijk gebruik. Verzoek aan de gemeente was om de kosten van 90.000 euro op zich te nemen. De gemeente zegt daar geen geld voor te hebben en voelt zich niet geroepen de verbouwing te betalen. Ze is wel verantwoordelijk voor renovatie en onderhoud van de lokalen, maar over uitbreiding

is niets geregeld. Voorzitter Arold de Jong van De Bataven vindt dat jammer omdat de club het zelf niet kan betalen zonder de contributie te moeten verhogen. De uitbreiding gaat daarom niet door. Hij noemt vooral het groeiende vrouwenvoetbal als reden. Dameselftallen mengen wat moeilijker met herenelftallen en daardoor is meer kleedruimte nodig dan met alleen maar herenelftallen. „Met wat extra inspanning in planning – proberen het omkleden sneller te laten plaatsvinden – kunnen we nog wel uit de voeten, maar op sommige zaterdagen zal het spannend worden”, zegt hij.